

planinski

V E S T N I K

REVIJA ZA LJUBITELJE GORA ŽE OD LETA 1895

115. LETO • DECEMBER 2010

ŠT. 12

Revija
Planinske zveze
Slovenije

Tema meseca: **Gorski teki**

Z nami na pot: **Svet nad Idrijco, Nockberge**

Priloga: **Logarska dolina**

3,40 €

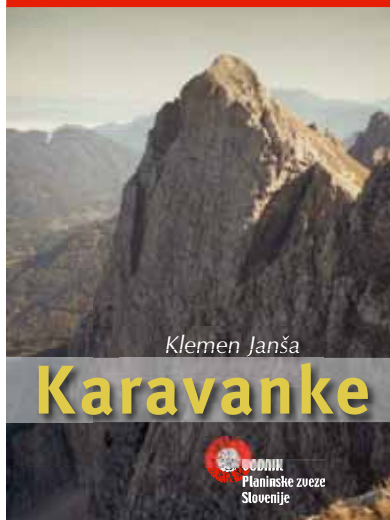
IZ PLANINSKE ZALOŽBE

Decembra, ko se bliža čas veselega pričakovanja, praznikov, lahko pozornost do najbližjih izrazimo tudi s knjižnim darilom. Planinska založba PZS vam sporoča, da bo prav decembra izšel nov planinski vodnik *Karavanke*. Do sredine januarja 2011 vam je na voljo tudi faksimile knjiga dr. Juliusa Kugyja – *Iz mojega življenja v gorah* po polovični ceni.

NOVO

Vodnik *Karavanke*

Planinski vodnik *Karavanke* Klemna Janše je napisan po tradicionalnem konceptu vodnikov, ki izhajajo pri Planinski založbi PZS. Opisani so tudi vzponi in prečenja na skrajnem zahodu gorovja v Italiji, kar je povsem novo in pionirsko delo v slovenski vodniški literaturi. Ob številnih podatkih o izhodiščih, kočah, prehodih in vzponih na vrhove Karavank od skrajnega zahoda pri Trbižu do masiva Uršlje gore na vzhodu je avtor natresel še obilo geografskih, zgodovinskih, geoloških, etimoloških, botaničnih in zooloških podatkov. To kaže, da se je dela lotil široko razgledan in študijsko usmerjen intelektualce, ki je ob tem še odličen gornik, predvsem pa iskren ljubitelj gorskega sveta.

Zato smo lahko nadvse zadovoljni, ko imamo v rokah nov planinski vodnik po Karavankah mladega avtorja Klemna Janše, za katerega je to knjižni prvenec.

Format: 12 x 16 cm

Mehka vezava

352 strani + 32 strani barvnih prilog

Cena vodnika: **27,90 €.**

AKCIJA Faksimile: dr. Julius Kugy – *Iz mojega življenja v gorah*

Leta 2008 smo beležili 150-letnico rojstva dr. Juliusa Kugyja in 60-letnico smrti prevajalke Mire Marko Debelakove. Založniški odbor PZS se je na pobudo takratnega predsednika PZS g. Ekarja odločil, da bo izdal reprint prve in najpomembnejše Kugyjeve knjige *Iz mojega življenja v gorah*, ki je leta 1937 v slovenskem prevodu Mire Marko Debelakove izšla pri Planinski matici.

V prilogi Pisma je med drugim tudi reprint članka Franceta Avčina Ob odkritju spomenika Kugyju, ki je bil objavljen v Planinskem vestniku 9/53. V njem avtor, ki je še osebno poznal velikega alpinista, dokazuje Kugyjevo čisto slovensko poreklo. V prilogi je tudi rodbinsko deblo družine Kugy, ki ga je skrbno pripravil Peter Hawlina in ki nedvomno potrjuje Avčinova dognanja. Objavljeni so tudi prevodi dopisovanja med Kugyjem in Miro Marko Debelakovo.

Format: 14,8 x 21 cm

232 strani faksimile

40 strani dodatke

Do sredine januarja 2011 je faksimile knjige na voljo s **50 % popustom – 17,50 €.**

Informacije in naročila: Planinska zveza Slovenije,
Planinska založba, Dvorakova ulica 9, p. p. 214, SI-1001 Ljubljana
tel.: 01 / 43 45 684, fax: 01 / 43 45 691
el. naročila: planinska.zalozba@pzs.si ali preko spletnih strani PZS: www.pzs.si

Vladimir Habjan

Zadetek v polno

Dr. Ichak Adizes, vodilni strokovnjak za vodenje sprememb v svetu, pravi takole: "Podpiram težnjo, da iščeš ljudi, ki mislijo drugače. Od takih se lahko česa naučimo. Sam namreč vsega ne moreš vedeti. To nam dokazuje vsakodnevno življenje. Če bi nam sodelavec, ki smo ga prosili, da nam pomaga, odgovoril: Da, prav imaš, nam to prav nič ne pomaga. V pomoč pa nam je, če nas sodelavec vpraša: Si pomislil na to, si naredil že to? Različni smo si med seboj, in če to različnost povežemo, če sodelujemo, je šele zares dobro. Ljudje, ki vidijo daleč, ne vidijo podrobnosti, in nasprotno. Zato je najbolje, da različni ljudje delajo skupaj." To je formula, ki jo upošteva tudi uredništvo. Da bo vsebina čim bolj raznovrstna in ker jo bomo v prihodnje še bolj načrtno usmerjali, smo letos svojo ekipo razširili z nekaj zunanjimi strokovnjaki, predvsem pa z mlajšimi sodelavci, tako da se nam za prihodnost ni bati.

Leto 2010 je zaznamovala predvsem ena največjih sprememb v dosedanjem življenju revije – govorim seveda o spremenjenem formatu. Če to potezo ocenjujem po enem letu, lahko ugotovim, da je bila zadetek v polno. Pa je bilo dvomov precej, tudi na naši strani. Seveda je bilo nekaj pričakovanega negodovanja, tudi odpovedi, vendar se število naročnikov ni zmanjšalo, ravno nasprotno. Te dni mi je kolegica razlagala, da je na neki delavnici predavatelj izmed petnajstih revij na mizi vzel v roke ravno naš Vestnik, pri čemer je pohvalil preglednost z mnogimi naslovi, podnaslovi, mednaslovi, poudarki, okvirčki, podnapisi pod slikami in primernim potekom od začetka tja do konca revije. Skratka, dal jo je za zgled, za bralcu prijazno revijo. Prav spodbudno. Še en dokaz več, da smo stopili ob bok "velikim", tistim z močnejšimi ekipami in profesionalno podporo. Veseli me, da v skoraj desetih letih delovanja uredništva nismo zaspali in imamo še vedno obilico idej in razmišljamo o novostih.

Če že govorimo o spremembah, ne morem mimo tistih, ki so se zgodile v vrhu naše organizacije, našega izdajatelja. Kot kaže, so oziroma še bodo temeljito posegle v mnoge segmente njenih dejavnosti. Spremembe se obetajo predvsem v tistih, ki so malce zaspale, ali pa so enostavno potrebe časa večje, kot so bile do zdaj. Dela na mnogih področjih je veliko, današnji čas pa od organizacije terja jasna stališča ter hitre in odločne reakcije. Prepričan sem, da bo delovanje naše organizacije toliko kvalitetnejše, kolikor sposobnih ljudi s čim več znanja bomo uspeli pritegniti v naše vrste. Ali moje trditve res držijo, bo povedal predsednik PZS, ki smo ga povabili na pogovor, ki bo objavljen v prvi številki leta 2011.

Naša ciljna publika ostaja ista, to je široka javnost, ki jo zanimajo gore. To niso le člani planinskih društev in planinski funkcionarji, ki prav tako predstavljajo našo pomembno publiko. Ker potrebujemo vaš odziv, vas vabim, da se nam oglasite s pobudami, o čem naj pišemo, s predlogi, kritikami, pohvalami, skratka, pišite nam. Kot rečeno, se bomo v naslednjem letu spet trudili za vas – vsak mesec z novo temo meseca, z raznovrstnimi novinarskimi zvrstmi, vrstami in žanri, s poročanjem s terena, iz tujine. Zaradi omejenih finančnih možnosti žal ostajamo še vedno le na 72 straneh. Spet načrtujemo vodničke, prvega, vodnik po Logarski dolini, zvestim in novim naročnikom ter vsem kupcem za letoletno darilo prinašamo že s to številko.

Naj vam bo Planinski vestnik na vaših poteh po gorah tudi v letu 2011 zvest sopotnik. Srečno!

- UVODNIK
- 1 **Zadetek v polno**
Vladimir Habjan
- TEMA MESECA
- 4 **Od kraljevega sla do svetovnega pokala**
Zakaj nekateri tečejo v hribe?
Dušan Škodič
- TEMA MESECA
- 8 **Kako smo postavljali temelje gorskemu teku**
Pogovor s Tomom Šarfom, "motorjem" razvoja gorskih tekov
Dušan Škodič
- TEMA MESECA
- 11 **Tek presežnikov**
Na Grintovec
Mira Papež
- TEMA MESECA
- 12 **Naša prva medalja s svetovnega prvenstva**
Pogovor z Ines Hižar
Dušan Škodič
- GORSKI VELIKAN
- 18 **Dolomitski lepoteč**
Monte Agnèr, 2872 m
Brane Pahor
- VISOKI ATLAS
- 21 **Najvišji vrh Maroka**
Jebel Toubkal
Jana Remic
- GORNIŠKA OPREMA
- 24 **Iznajdljivost in improvizacije**
Nekoč je bilo tako
Peter Muck

Znamina pot

- 28 **Iz senčnih grap v sončne robe**
Svet nad Idrijo
Marjan Bradeško
- OPISI
- 33 **Vrhovec**
Marjan Bradeško
- 33 **Jelenk**
Marjan Bradeško
- 35 **Kojca**
Marjan Bradeško
- 35 **Bevkov vrh in Masore**
Marjan Bradeško
- 37 **Hohe Pressing**
Vid Pogačnik
- 37 **Rosennock**
Vid Pogačnik
- 39 **Großer Königstuhel**
Vid Pogačnik
- 39 **Mallnock**
Vid Pogačnik
- 41 **Zimske radosti v skupini Nock**
Narodni park zaobljenih vrhov pri naših sosedih
Vid Pogačnik

- IZ LJUDSKE ZAKLADNICE
- 46 **Slovenske gore v mitih, pripovedih in šegah**
Vilinski svet Pohorja
Duška Kunaver
- HUMORESKA
- 48 **Še nekaj Juletovih ocvirkov**
Gamserija
Robi Ocvirk
- 115 LET ALJAŽEVEGA STOLPA
- 52 **Zastavica in njena zgodba**
Spominski znak, ki ni bil vedno enak
Jožica Milavec
- KRATKA IN ZABAVNA ZGODBA
- 53 **Kako sem se učil kuhati kavo**
Različni učitelji, različni napotki
Damjan Slabe
- TUDITO SE ZGODI
- 55 **Za novo leto na Blegoš**
Planinsko društvo Gorenja vas in pohodniške palice
Milka Bokal
- KNJIGA
- 56 **Pozabljeni slovenski naravoslovec**
Albin Belar
Janez Bizjak
- VARSTVO NARAVE
- 57 **Izumrla školjka živi**
Kuščerjeva kongerija
Dušan Klenovšek
- VREMENSKE STOPINJE IN OPRIMKI
- 58 **Občutek mraza zaradi vetra**
Miha Pavšek
- ORIENTACIJA V GORAH
- 60 **Načrtovanje poti in gibanje po terenu**
Blaž Grapar
- 64 NOVICE IZ VERTIKALE
- 64 NOVICE IZ TUJINE
- 66 PISMA BRALCEV
- 67 LITERATURA
- 70 DEJAVNOST PZS
- 70 PLANINSKA DRUŠTVA
- 72 OBVESTILA

Vsebine vseh Planinskih vestnikov

od leta 1895 do danes
na www.pvkazalo.si
od 1949 do lanskega letnika
v formatu pdf.

planinski VESTNIK

REVUIJA ZA LJUBITELJE GORA

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK:
Planinska zveza Slovenije

ISSN 0350-4344

Izhaja petnajstega v mesecu.
Planinski vestnik objavlja izvirne prispevke,
ki še niso bili objavljeni nikjer drugje.

110. letnik

NASLOV UREDNIŠTVA:
Planinska zveza Slovenije
Uredništvo Planinskega vestnika
Dvorakova ulica 9, p. p. 214
SI-1001 Ljubljana
T: 01 434 56 87, F: 01 434 56 91
E: pv@pzs.si
www.planinskivestnik.com

ODGOVORNI UREDNIK: Vladimir Habjan

UREDNIŠKI ODBOR:
Marjan Bradeško, Mateja Pate, Irena Mušič Habjan,
Emil Pevec (tehnični urednik), Andrej Stritar (namestnik
odgovornega urednika), Slavica Tovšak

ZUNANJI SODELAVCI:
Tina Leskošek, Dušan Škodič, Andrej Mašera

LEKTORIRANJE:
Mojca Volkar Trobevšek, Mojca Stritar, Marta Krejan, Katarina
Marin Hribar

GRAFIČNA PRIPRAVA: Repro studio Schwarz, d. o. o.
TISK: Schwarz, d. o. o.

NAKLADA: 6170 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte po elektronskem mediju na naslov uredništva ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljjanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva. Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve izdajatelja ni dovoljeno.
Naročanje: Po pošti na naslov: Planinska zveza Slovenije, Dvorčakova ulica 9, p. p. 214 SI-1001 Ljubljana, po elektronski pošti na naslov: pv@pzs.si ali po telefonu **080 1893 24 ur na dan**.

Številka transakcijskega računa PZS je 05100-8010489572, odprt pri Abanki, d. d., Ljubljana. Naročnina 34 EUR, 58 EUR za tujino, posamezna številka 3,40 EUR. Članarina PZS za člane A vključuje naročnino. Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne odgovore do 1. decembra za prihodnje leto.

Program informiranja o planinski dejavnosti sofinancirajo Ministrstvo za šolstvo in šport in Fundacija za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji.

Fundacija za šport

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI: Tudi v novem letu skupaj s Planinskim vestnikom FOTO: OTON NAGLOST

MODRA ŠTEVILKA
080 18 93
NAROČANJE 24 UR NA DAN

Uredništvo Planinskega vestnika skrbno preverja vse članke in točnost v reviji objavljenih opisov poti, ki praviloma vključujejo opozorila na nevarnosti in možne pasti obiskovanja gora. Žal pa je vsak opis vedno subjektiven, poleg tega se objektivne težave na terenu lahko spreminjajo iz dneva v dan, celo iz ure v uro. Zato uredništvo revije in Planinska zveza Slovenije ne moreta prevzeti nobene odgovornosti za morebitne poškodbe ali materialno škodo, ki bi jih utrpel kdorkoli zaradi hoje po gorah po navodilih iz te revije.

Od kraljevega sla do svetovnega pokala

Zakaj nekateri tečejo v hribe?

✍ Dušan Škodič

Valerija Mrak (evropsko prvenstvo, Cauterets, 2006) FOTO: TOMO ŠARF

Gorski tek je povprečnemu planincu po eni strani blizu, po drugi pa daleč, saj je skregan z estetsko platjo planinskega udejstvovanja, po kateri se v gorah ne divja, temveč uživa v stiku z neokrnjenim svetom. Seveda gre za dve popolnoma različni športni aktivnosti, ki sta se znašli v istem naravnem okolju, od tu naprej pa je podobnosti konec. Kljub dejstvu, da lahko tudi v planinskih vrstah naletimo na ljudi, ki jim ni dosti mar estetsko doživetje in si dosledno merijo čas med začetkom ture in prispetjem do koč ali na vrh gore, pa pri gorskem teku nikoli ni dileme. Tako kot pri večini atletskih panog gre vedno za premagovanje proge med točkama A in B v najkrajšem možnem času, po določenih pravilih in z natančnim merjenjem porabljenega časa.

Mladinec Andrej Erman, tek na Ratitovec FOTO: TOMO ŠARF

Pa vendarle, če pustimo vnevar tekme in zahtevnejše treninge, večina gorskih tekačev v prostem času rada tudi čisto normalno zahaja v gore, z družino ter z malico v nahrbtniku. Lahko torej slutimo, da se je gorski tek razvil tudi zato, ker nekateri navdušenci svoje tekaške potešitve niso našli le na umetni stezi ali cestnem asfaltu, pa tudi zaradi različnosti želja, v katerih se ljudje lažje prepoznamo.

Najstarejši zapisi govorijo, da je nek škotski kralj že pred tisoč leti izbral svojega kurirja tako, da je priredil tekmo v teku na bližnji hrib. Verjetno pa je, da gre le za enega redkih primerov, ki so bili zapisani na papir. Tudi španski konkvistadorji so poročali o inkovskih tekačih, ki so se pri teku menjavali in svojemu cesarju dostavili še sveže ribe iz Pacifika na mizo v 3400 metrov visoko ležeči prestolnici Cusco.

ŽELJA PO DOKAZOVANJU

Ljudje so zaradi različnih vzgibov že od nekdaj tekli ali skušali kar najhitreje priti na vrh neke gore. To je bilo mnogokrat prežeto tudi s polno merico dokazovanja pred drugimi. Zato pri večini tekmovalj, ki so kasneje postala tradicionalna in so

prerasla v prave gorske teke, naletimo še na en skupni imenovalac – povzročile so jih zgolj govorice o človeških zmožnostih, ki so se morale potrditi tudi v resnici. Mnogokrat kar z običajno stavo. Prav zaradi stave iz leta 1908 obstaja tek na vrh gore in nazaj, ki ima najdaljšo tradicijo.

To je Mount Marathon Race (dirka na goro Marathon) v manjšem pristaniškem mestecu Seward na jugu Aljaske. Nekoč je bila oskrba redkih aljaških mest odvisna od še redkejših ladij, ki so pristajale v (da ne bom rekel še redkejših) pristaniščih, ki zaradi naravnih danosti pozimi niso zamrznila. Eno takih je tudi Seward, ki pa je znan še po megli, ki zelo rada onemogoči razgled na morje. V kraju, kjer se zaradi malo prebivalstva in dolgih zimskih mesecev ni prav dosti dogajalo, je bila veliko vredna informacija o bližajoči se ladji, človek, ki jo je prinesel med ljudi, pa deležen svojih petih minut slave.

Nekateri so se zato občasno vzpenjali na goro nad pristaniščem ter opazovali megleni pokrov, iz katerega se je v daljavi dvignil bel steber dima iz prihajajočega parnika. Podoben pojav lahko opazujemo v zimskih mesecih z obsijanih hribov nad

megleno dolino, ko nam beli stolpi izdajo, kje pod meglo ždijo toplotne ali termoelektrarne. Po omenjeni stavi naj bi izzivalec pritekkel na vrh gore (skoraj 1000 metrov višinske razlike) v manj kot eni uri, vendar mu je to spodletelo za pičli dve minuti. Zapisi pravijo, da je tako ostal brez nagrade, dobrega kompasa in geološke karte, ki sta bila le nekaj let po koncu aljaške zlate mrzlice še vedno atraktivna artikla.

Stava ni utonila v pozabo in prvič so dirko na goro organizirano ponovili že leta 1915, do leta 2010 pa so jih pod streho spravili 83. Trenutni rekord za vzpon in vrnitev nazaj v pristanišče znaša dobrih 43 minut, zanimanje pa je med tekači kljub oddaljenosti Aljaske zelo veliko. Zaradi varovanja narave so število udeležencev omejili, prijaviti se je potrebno že mesece vnaprej, o dovoljenjih za udeležbo pa v primeru "novincev" odloča žrebanje dva meseca pred julijskim dogodkom.

ROJSTVO PRAVIH GORSKIH TEKOV

V Sloveniji zametki gorskih tekov segajo v čas pred okoli štirimi desetletji. V tem predhodnem obdobju so bili zabeleženi